

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETINING
KATTAQO'RG'ON FILIALI

Ro'yxatga olindi
№ BD-60410500

SOLIQLAR VA SOLIQQA TORTISH
FAN DASTURI

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60410500- Bank ishi va audit

KATTAQO'RG'ON-2022

✓

Fan/modul kodi SST1404		O'quv yili 2023-2024	Semestr 4	ECTS – Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fan nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami: (soat)
	Soliqlar va soliqqa tortish		58	62	120
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad - Fanni o'qitishdan maqsad – “Soliq va soliqqa tortish” fani talabalarni O'zbekiston Respublikasining soliq va soliqqa tortish tizimi bilan yaqindan tanishtirib, ularning iqtisodiy bilimlarini chuqurlashtirish, amaliy qo'llay olish ko'nikmalarini hosil qilishga qaratilgandir. Fanning vazifasi - talabalarni soliq turlarini, soliq ob'ektlari, sub'ektlari, soliqni hisoblash yo'llarini, uni undirish usullari, imtiyozlari, soliq organlariga hisob-kitoblarni taqdim etish tartibi, hisoblanayotgan soliqlarni buxgalteriya hisobida aks ettirilishini o'rgatishdan iboratdir. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-Mavzu: Soliqlar va soliqqa tortish fanining predmeti, maqsadi va vazifalari Soliqlar va soliqqa tortish fanini o'qitishning zarurligi, uning boshqa fanlar bilan o'zaro bog'liqligi. Soliqlar va soliqqa tortish fanining predmeti va funksiyalari. Soliqlar va soliqqa tortish fanining mutaxassis kadrlarni tayyorlashdagi roli. Proporsional Stavka. Progressiv stavka. O'zbekiston Respublikasida soliq tizimini qayta qurishning zarurligi. O'zbekistonda soliq solish tizimi. Soliqlarni asosiy elementlari. Soliq stavkalarining turlari. Soliq deklaratsiyasi. 2- Mavzu: Soliqlarning iqtisodiy mohiyati va funksiyalari Soliq va soliqqa tortish fanini o'qitishning zaruriyati va predmeti. O'zbekiston Respublikasining soliqlari va soliqsiz tolovlari. Xo'jalik qonunchiligi. Soliq mexanizmi. Bank mexanizmi, narx, kredit va boshqalar. Soliqlarning mohiyati va ahamiyati. Mamlakat mudofasini ta'minlash; Mamlakat fuqarolarining tinch mehnat qilish va erkin yashash muhofazasini ta'minlash. Soliqlarning obyektiv zarurligi. Soliqlarning funksiyalar. Fiskal funksiyasi. Rag'batlantirish funksiyasi. Nazorat funksiyasi.				

3- Mavzu: O'zbekiston respublikasida soliq tizimi va soliq stavkalari

O'zbekistonda soliq solish tizimi va uning asosiy elementlari. Soliq stavkalariing turlari va soliq deklaratsiyasi. Proporsional Stavka. Progressiv stavka. O'zbekiston Respublikasida soliq tizimini qayta qurishning zarurligi. O'zbekistonda soliq solish tizimi. Soliqlami asosiy elementlari. Soliq stavkalarining turlari. Soliq deklaratsiyasi.

4- Mavzu: O'zbekiston davlatining soliq siyosati

O'zbekiston Respublikasidagi o'tish davri iqtisodiyotini boshqarishda moliya siyosatining roli. Moliyaviy siyosat. iqtisodiy o'sish siyosati. Muvozanatlashtirish siyosati. Davlat moliyasining bo'g'inlari. Soliq siyosati haqida tushuncha. Soliq siyosatining chet el tajribasi. Jahon soliq siyosati tajribasida soliq solishning quyidagi yo'nalishlari. Soliq siyosatini ishlab chiqishda davlatning roli. Hozirgi davr soliq siyosati. Soliq taktikasi. Soliq mexanizmi. Soliq mexanizmida o'zgarishlar. Budget-soliq siyosati yaxlitligi va moliyaviy tartibga solish. Budget-soliq siyosati. Hozirgi sharoitda soliq siyosatining asosiy yo'nalishlari.

5- Mavzu: Soliqlarning iqtisodiyotni bosiiqarishdagi roli va soliq imtiyozlari

To'g'ri va egri soliqlar haqida tushuncha va ularni budget daromadlarini to'ldirishdagi roli. Soliq imtiyozlari haqida tushuncha va soliqqa tortish tamoyillari. Soliqlardan yengilliklar. Korxona, birlashma va tashkilotlarga soliqlardan yengilliklar. Soliqqa tortish tamoyillari. Soliqlar orqali iqtisodiyotni rivoji. Yer solig'i. Soliq mexanizmida o'zgarishlar. Budget-soliq siyosati yaxlitligi va moliyaviy tartibga solish. Budget-soliq siyosati. Hozirgi sharoitda soliq siyosatining asosiy yo'nalishlari.

6- Mavzu: Yuridik shaxslardan olinadigan foyda (daromad) solig'i

Foyda (daromad) solig'ining mohiyati va obyekti. Yuridik shaxslarga foyda solig'i. Foyda solig'i subyektlari. Yuridik shaxslami jami daromadini aniqlash tartibi. Foyda solig'ining stavkalari. Foyda solig'i bo'yicha beriladigan imtiyozlar. Korxona, tashkilot va firmalarni ishlab chiqarishni rivojlantirishga foyda solig'ini to'lashlari. Foyda solig'ini hisoblab chiqish, hisobotini tuzish va to'lash tartibi. Ma'muriy xarajatlar. Sotish xarajatlari. Foyda solig'ining obyekti. Yuridik shaxsni daromadi. Foyda solig'ining stavkalari.

7- Mavzu: Soddalashtirilgan soliq tizimi (yagona soliq)

Soddalashtirilgan soliq tizimi haqida tushuncha va uning iqtisodiy ahamiyati. Ixchamlashgan soliq tizimi. Soddalashtirilgan soliq. Mikrofirmalar va kichik korxonalar uchun soliq. Yagona soliqning soliq tizimiga tatbiq etilishi va amal qilish jarayoni. Xo'jalik operatsiyalarini hisobga olish daftari. Yagona soliq to'lovchilarining tarkibi. Yagona soliqqa tortish obyektlari. Yagona soliqning stavkalari, soliqni hisoblash muddatlari. Yagona soliqni hisoblash va

budjetga to'lash tartibi. Yagona soliq to'lovchilar.

8- Mavzu: Jismoniy shaxslarning daromadiga solinadigan soliqning mohiyati va hisoblash tartibi

Jismoniy shaxslardan daromad solig'ining mohiyati, soliq to'lovchilari va soliq solish obyekti. Daromad solig'i. Jismoniy shaxslarning jami yillik daromadini aniqlash tartibi. Soliq stavkalari. Jismoniy shaxslarni daromad solig'i bo'yicha imtiyozlari. Daromad solig'ining hisoblab chiqarilishi. Jismoniy shaxslar daromad solig'ini ushlab qolish. Jismoniy shaxslarning daromadining tarkibi. Jismoniy shaxslarni jami yillik daromadi. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi.

9- Mavzu: Qo'shilgan qiymat solig'ining mohiyati va uning to'lovchilari

Qo'shilgan qiymat solig'ining soliq tizimiga joriy qilinishi hamda iqtisodiy ahamiyati. Qo'shilgan qiymat solig'i hisobotlari. Jahon amaliyoti qo'shilgan qiymat solig'i. Soliq krediti. O'zbekiston Respublikasida bilvosita soliqlari. Qo'shilgan qiymat solig'ining shakllanish va rivojlanish Bosqichlari. Soliq to'g'risidagi qonunlar. Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti. QQS va chakana savdo solig'i stavkalari. Jahon amaliyoti QQSni hisoblash. QQSning asosiy afzalligi. Qo'shilgan qiymat solig'i bo'yicha imtiyozlar va nol darajali tavka bo'yicha soliq solish. Qo'shilgan qiymat solig'idan ozod qilish. Nol darajali tavka bo'yicha soliq solish. Qo'shilgan qiymat solig'ini stavkalari, uni hisoblab chiqarish va to'lash tartibi.

10- Mavzu: Aksiz soliq'ining mohiyati va hisoblash tartibi

Aksiz solig'ining mohiyati va uning obyekti. Aksiz hajmi. O'zbekiston Respublikasida aksiz solig'i haqida qonun. Egri soliq sifatida aksiz solig'ining qo'shilgan qiymat solig'i. Aksiz solig'ining stavkalari. Aksiz to'lanadigan tovarlar ro'yxati. Aksiz solig'ining to'lash tartibi. Aksiz solig'i qanday soliqlar. Aksiz markalari. Qo'shilgan qiymat solig'idan ozod qilish. Nol darajali tavka bo'yicha soliq solish. Qo'shilgan qiymat solig'ini stavkalari, uni hisoblab chiqarish va to'lash tartibi.

11- Mavzu: Yer osti boyliklaridan foydalanganlik uchun soliqlarning mohiyati va uni hisoblash tartibi

Yer osti boyliklaridan foydalanganligi uchun soliqning mohiyati va ahamiyati. Yer ostidan foydalanganlik uchun soliq. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliqning mohiyati, soliq to'lovchilar va uning obyekti. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq stavkalariva soliq bo'yicha imtiyozlar. Suv resurslardan foydalanganlik uchun soliq hisoblab chiqarish tartibi va to'lash muddati.

12- Mavzu: Yuridik shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i

O'zbekiston Respublikasi soliq tizimida mol-mulksolig'ini joriy etish

sabablari. Mol-mulk solig'ining shakllanish jarayoni. Mol-mulk solig'i moliyaviy nuktayi nazardan nazorat qilish. Soliqni hisoblashda eskirish summasi. Yuridik shaxslardan mol-mulk solig'ini undirishda mol-mulkningyillik o'rtacha qoldiq qiymatini aniqlash tartibi. Yuridik shaxslar uchun soliq solish obyekti. Mol-mulk solig'ini hisobini taqdim etish tartibi. Mol-mulk solig'ini to'lashmuddatlari. Yuridik shaxslar mol-mulk solig'ida imtiyozlar.

13- Mavzu: Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i

Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'ining iqtisodiy mohiyati. Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soliq. Soliq solish predmeti. Soliq solish obyekti. Meros bo'yicha mol-mulkdan soliq. Kadastrli usul. Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'ini to'lovchilari, obyekti va soliq stavkalari. Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'idan imtiyozlar. Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'ini hisoblash va to'lash muddatlari. Mol-mulk solig'ini hisobi.

14- Mavzu: Yuridik va shaxslardan undirilgan yer solig'i

Yer solig'ini soliq tizimiga joriy etishning asosiy sabablari va uning iqtisodiy mohiyati. Soliqlaming funksiyalari. Soliq amaliyotida soliqlami undirish. Kadastrli usul. Yer solig'i stavkalari. Yuridik shaxslar yer solig'ini to'lovchilari va soliq obyekti. Yer solig'i stavkalari va uning hududiy tabaqalashtirish asoslari. Yagona soliq to'lashga o'tgan kichik korxonalar. Yagona yer solig'ini to'lovchilar. Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i. Yuridik shaxslardan olinadigan yer solig'i bo'yicha soliq imtiyozlari va uning guruhlanishi. Yer solig'ini hisoblash va budjetga to'lash tartibi. Former (dchqon) xo'jaligida soliq tizimi. Infratizilmani rivojlantirish uchun soliq korxonalari. Soliqqa tortilmaydigan yer uchastkalari.

III. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Soliqlar va soliqqa tortish fanining predmeti, maqsadi va vazifalari
2. Soliqlarning iqtisodiy mohiyati va funksiyalari
3. O'zbekiston respublikasida soliq tizimi va soliq stavkalari.
4. O'zbekiston davlatining soliq siyosati.
5. Soliqlarning iqtisodiyotni bosiiqarishdagi roli va soliq imtiyozlari.
6. Yuridik shaxslardan olinadigan foyda (daromad) solig'i.
7. Soddalashtirilgan soliq tizimi (yagona soliq).
8. Jismoniy shaxslarning daromadiga solinadigan soliqning mohiyati va hisoblash tartibi.
9. Qo'shilgan qiymat soliq'ining mohiyati va uning to'lovchilari.

10. Aksiz soliq'ining mexoriyati va hisoblash tartibi.
11. Yer osti boyliklaridan foydalanganlik uchun soliqlarning mexoriyati va uni hisoblash tartibi.
12. Yuridik shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i.
13. Jismoniy shaxslardan olinadigan mol-mulk solig'i.
14. Yuridik va shaxslardan undirilgan yer solig'i.
15. Jismoniy shaxslardan undirilgan yer solig'i.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Elektron hisobot va uni jo'natish tartibi
2. Soliq ishini tashkil etish.
3. Davlat maqsadli jamg'armalariga majburiy to'lovlar
4. Mahalliy yig'implar
5. Yer qo'ridan foydalanuvchilar uchun soliqlar va maxsus to'lovlar
6. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun soliq
7. Yuridik va jismoniy shaxslardan olinadigan yer solig'i
8. Yuridik va jismoniy shaxslarning mol-mulkiga solinadigan soli
9. Aksiz solig'i
10. Qo'shilgan qiymat solig'i
11. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i
12. Soliq undirish mexanizmi
13. Soliq solishning soddalashtirilgan tartibi
14. Yuridik shaxslardan olinadigan foyda solig'i
15. Yuridik shaxslardan undiriladigan soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar
16. Soddalashtirilgan soliq tizimining soliq amaliyotiga tatbiq etilishi
17. O'zbekistonda qo'shilgan qiymat solig'i joriy qilinishining iqtisodiy sabablari
18. Aktsiz markalari bo'yicha xarajatlarni hisobga olish.
19. Yer solig'i joriy etilishining asosiy sabablari
20. Mahalliy yig'implarni hisoblash va to'lash tartibi

3. V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

“Soliqlar va soliqqa tortish” o'quv fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- fanning mazmun-mohiyati, maqsad va vazifalari, soliqlarning funktsiyalari va vazifalari, soliqlar va boshqa majburiy to'lovlarning guruhlanishi, soliqlar va soliqqa tortish tizimi, ular amal qilish xususiyatlari haqidagi *bilimga*;

- respublika soliq tizimida soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar,

	O'zbekiston Respublikasi soliq qonunchiligi asoslari, soliq stavkalarining joriy etilishi, soliqlarning byudjet daromadlari tarkibida tutgan o'rni va salmog'i, jismoniy va yuridik shaxslardan olinadigan soliqlar tarkibi va ularni hisoblash usullarini qo'llash ko'nikmasiga; - soliq imtiyozlari va ularni qo'llash holatlari, soliq to'lovchi sub'ektlarning huquqlari, majburiyatlari va javobgarligi, soliq to'lovchilarni Davlat ro'yxatidan o'tkazish tartibi, soliqqa tortiladigan baza uni aniqlash usullarini, soliq elementlari va ularning tarkibini, soliqlar va majburiy to'lovlar bo'yicha hisob-kitoblarni topshirish muddatlarini, soliq stavkalari va ularning tabaqalanishini, soliqlarni hisoblash usullari va to'lash tartiblarini bilishi va ulardan foydalana olish malakasiga ega bo'lishi kerak.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • electron va tarqatma materiallar;
5.	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish
6.	Asosiy adabiyotlar: Vahobov A., Jo'rayev A. Soliqlar va soliqqa tortish. Darslik. –T: “IQTISOD-MOLIYA”, 2019. -408 b. 2. Jo'rayev A.S., Usmanova M.S., Amanov A.M., Qiyosov Sh.U. Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. Darslik, –T.: “Iqtisod-moliya”, 2019. – 432 b. 3. Jo'rayev A., Shirinov S. Soliq statistikasi va prognozi. O'quv qo'llanma. – T.: “IQTISOD-MOLIYA”, 2015. -320 b. 4. Jo'rayev A., Safarov G', Meyliyev O. Soliq nazariyasi. O'quv qo'llanma. – T.: “Iqtisod-moliya”, 2019. –324 b. Qo'shimcha adabiyotlar: 1.Jo'rayev A., Usmanova M. Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. O'quv qo'llanma, –T.: “Sano-standart”, 2015. - 216 b. 2.Sh.K.Gataulin. «Soliqlar va soliqqa tortish». 2012.-285b. 3.V.S.Beganov, J.X.Abdullaev va boshqalar. «Moliya siyosati, soliqlar va soliq solish».2013-y Axborot manbalari (saytlar): www.cbu.uz; www.bis.org; www.ecb.eu ; www.bank.uz;

	www.uba.uz
7.	Fan dasturi SamDUKF kengashining 2022-yil ____sentyabrdagi____ son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: S.A Maxmudov – SamDUKF, “Biznesni boshqarish” kafedrasi assistenti
9.	Taqrizchilar: Sh.S.Sharifov – SamDU. Tarmoqlar iqtisodiyoti kafedrasi dotsenti PhD, (tashqi) J.Maxmudov – SamDUKF, “Biznesni boshqarish” kafedrasi kafedra mudiri(ichki)